

99. Opeinde-Nijen-
01. Zuidwolde. 202
B. Geuchies). 204
k. Eindhoven. 206

stdagen kan De
December niet
Administratie.

EN
van Helenius de

gereformeerde leer
wedergeboorte
re van 18927
LANGERAK ZH.

RLOG EN
OGIE

ERKOUWER

ladz. Prijs f 1.25
den dies natalis
t op 22 October
ouwer een rede
emd onderwerp.
onderwerp bree-
edt het resultaat
in dit geschrift.
ngwekkende stu-
rtingen sterk de
trekken.

en Boekhandel
V. — KAMPEN

oename van abon-
te Preekenserie
N RECHT

t Meulink, De Vo-
Enschede en De
3, zijn wij in staat
van 30 ct. per afl.
van 1 Jan. a.s.
orden nog gaarne

SLIGTE, Enschede.

weten van de zoo-
a Zeeland? Bestel

treerde album
OGEN DAGEN,
r deel.
DEKHADEL
MIDDELBURG

(Bronskleur) van
Colijn

Prijs f 15.—

Dantelaan 85
Giro 293284

(Wink. + Hand-
1ste klas stand-
wille van de ge-
kinderen naar de
u „de Reformatie“

EMING
WIJKSTRAAT 203
Telefoon 333288
k West.)

VG.

l een brandende
gebeurt en ge-
ds, die het onmo-

eschiedenis, haar
istorie-onderzoek
, om dit verhel-
over „Tijd en eeu-

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Administratieadres: Drukkerij Kemink en Zoon, Over den Dom, Utrecht, Telefoon 11989.

Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes
Telef. No. 2424 — Postrekening No. 36000

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertenties: 10 ct. p. mm. Losse nummers 20 ct.

INHOUD: Hoofdartikel: „Algemeene genade“ I. — Uit de Schrift: De Macht van de ongewapenden, die gehoorzaam waren. — Opvoeding en Onderwijs: Ik sla de trom. — Uit de Buitenlandsche Kerken: Amerika bewijst of „bewijst“ dat de synodocraten de onmiddellijke en de onderstelede wedergeboorte leeren. — Kerkelijk leven: Pluriformiteit der Kerk. Slot, Advies, Eenige kritische opmerkingen in verband met het rapport inzake de verlangde opheffing van de over Prof. Schilder uitgesproken schorsing; Rectificatie; Wie leert tweeëndeel doop? — Stemmen uit onze kerken; De verbrokkeling van onze pers. — Groninger brieven. — Het boek van de week: Een zeer belangrijke brochure. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

„ALGEMEENE GENADE“.

DOOR

I. Prof. Dr K. SCHILDER.

Het eerste door de Amsterdamsche synode van 1936 genoemde punt, waarin „gangbare(!) leeringen“ en „nieuwere opvattingen“ tegenover elkander heetten te staan, is dat der „algemeene genade“. Waar de aan haar deputaten voor onderzoek en toetsing toegewezen opvattingen van de „tot nog toe gangbare leeringen“ gezegd werden af te wijken, is voor ons, die ditmaal de synodale opdracht van 1936 eens van nabij willen bezien, dus de eerste taak te vragen: welke die gangbare leeringen zijn. Eerst dan toch kunnen wij de nieuwere „opvattingen“, waarvan de synode van 1936 de nadere aanduiding en omschrijving blijkbaar aan haar deputaten heeft overgelaten, in haar mogelijk afwijken van de gangbare leeringen verifiëren als in elk geval door de synode bedoeld.

We vragen dus: welke zijn toch die tot nog toe gangbare leeringen inzake de algemeene genade? „Tot nog toe“, — wij zullen hier, gelijk ook elders in dit artikel, dit maar niet uitleggen, als stond er: „tot 1936“, doch in dezen zin: tot dat de nieuwere opvattingen opkwamen, over welke naar de bewering der synode „menigeen“ vragen stelde.

Er is veel, dat bij oppervlakkige kennisneming van het leven der Gereformeerde kerken, den indruk geeft, dat op de gestelde vraag het antwoord wel gauw te geven is. Het boek immers, dat Dr A. Kuyper gaf onder den titel: „De Gemeene Gratie“ heeft, veel meer nog dan de korte en minder populaire rede van Dr H. Bavinck over „De Algemeene Genade“, ingang bij ons volk gevonden. Sindsdien hebben vele van dr Kuyper's grondgedachten haar weg tot ons volk gereedelijk gevonden; politieke, sociale, culturele studiën zijn daarvan, als axioma's uitgegaan, en ook de gereformeerde jeugd is door een reeks van Kuyper na-schrijvende leidraden gedurende lange jaren met die axioma's vertrouwd gemaakt.

Met nadruk stellen wij dan ook voorop, dat, niet alleen bij oppervlakkige kennismaking, doch ook bij waarlijk indringende bestudeering van ons kerkelijk-theologisch leven één werkelijk „gangbare leering“ bij den dag meer gangbaar wordt, dank zij niet het minst het werk van Kuyper en Bavinck.

Die gangbare leering is de groeiende, in de confessie zelf gewortelde, en in den strijd der Reformatoren tegen alle doopersche en room-

sche dwaling meer en meer beproefde geloofs-overtuiging, dat God zijn eigen schepping alleen maar liefhebben kan, dat Hij in eeuwig en onveranderlijk welbehagen zijn eigen werk, voorzoover het door Hem zelf geconserveerd, en naar een vast plan door onzen aan Zijn rechterhand verhoogden Middelaar geregeerd wordt (Zondag X en XIX), kroont met zijn gunst, het blijft beminnen, erin verheerlijkt worden kan en wil, en zichzelf er in verheerlijkt te allen dage. Met grooten dank mogen wij constateeren, en vooropstellen, dat steeds dieper deze calvinistische grondovertuiging in de conscientie wortel schiet, in haar consequenties meer en meer wordt aanvaard, de heerlijkheid van de geschiedenis ons door het geloof laat zien; dat zij de majesteit van den Koning der Eeuwen, in zijn zich bedienen óók van het „wederhoorig kroost“ en van zijn werk, ons dagelijks voor het geloofs oog doet schitteren; en dat zij ons de kosmische beteekenis van Christus' verlossingswerk niet maar in de epilogen, doch vooral ook in de prologen van al onze gesprekken en geloofszangen laat zien, dat ze deze beheerscht, en daaraan sterken inhoud geeft. Wij zijn overtuigd, dat er onder ons niemand is, die den Vader der geesten niet uit den grond des harten dankt voor wat in dit opzicht het levenswerk van Bavinck, en, op breeder terrein nog, ook dat van Kuyper gedaan heeft, om, mede onder de aanwending van de pakkende grondmotieven van gereformeerd denken, welke Kuyper — zult al of niet terecht — onder den term „gemeene gratie“ onderbracht, het gereformeerde volk uit zijn neiging tot een afgescheiden, wereldschuw, en dus ongehoorzaam en deels ongeloovig isolement weg te rukken, en om het zijn van God in het volle menschenleven toegewezen plaats in te nemen. En voorzoover onder den term „gemeene gratie“ dit bedoeld wordt, is er onder ons niemand, die twijfelt.

Evenwel, er is geen winst, zonder gevaar van verlies; geen zege, die niet in nieuwen strijd bewaard en verrijkt moet worden.

Zoo is het ook hier.

Kuyper's werk is onder ons volk gekomen, en heeft, we wezen het reeds aan, daaronder groote dingen mogen doen. Maar als we gaan letten op de ontzaglijke problemen, die met het stuk der „gemeene gratie“ samenhangen, en die dan ook stuk voor stuk alle in studie genomen bleven, dan realiseren we ons toch weer dit: dat een werk veel gelezen wordt, een beginsel gegrepen wordt, beteekent nog niet, dat de hoofdzaken en grondgedachten van zijn inhoud overal tot rijpe, sluitende leering werden. Voorbeelden behoeven we niet te geven, ieder weet het.

Zoo is het ook in dezen geweest. Kuyper's werk werd door niet zoo velen ontleed. Bovendien: de auteur zelf zag er niet meer dan een „proeve“ in.

Dat worde dan ook niet vergeten, óók niet door wie heden zich aanbiedt voor hulpdiensten ter „veiligstelling“ van Kuyper's erfenis.

Wie toch Dr A. Kuyper's „Gemeene Gratie“ anders dan als „een eerste proeve“ zou behandelen, b.v. door er een „leering“ van te maken, welke zelf weer steunt op afgeronde leerstellige en andere grondbeschouwingen, die vergeet, dat Dr A. Kuyper zelf het werk aandienende als „een eerste proeve van behandeling, die later tot meer uitgewerkte en afgeronde leer-

stellige behandeling“ zou „kunnen leiden“ (I, 10). Welnu, wie zou Kuyper's eigen karakterisering van zijn desbetreffend werk willen negeren? Maar wat doet men feitelijk anders, indien men „gangbare leeringen“, op zijn boek gebouwd, tot basis voor verdere oriëntering neemt?

En, waar het gemeene-gratie-probleem met dat van Christus' koningschap ten nauwste samenhangt, vragen we: wie wil Kuyper weerspreken, als hij (G. G. III, 280) opmerkt, dat het leerstuk van het koningschap van den Verlosser nog nimmer scherp genoeg ontleed werd?

Vervolgens: wilde Kuyper's bredere boek „eerste proeve“ zijn, Bavinck's rede over de algemeene genade gaf ook niet veel meer dan enkele eerste aanduidingen. Het is bovendien aanstands op bepaalde punten weersproken; we wijzen b.v. op Ds T. Bos. Wie durft onderstellen, dat de stem van deze voor velen repraesentatieve figuur gesmoord is? Dat zijn gedachten niet meer naderen?

Beter intusschen dan het stellen van zulke vragen, is het, feiten te constateeren. Welnu, de feiten bewijzen, dat Dr Kuyper's werk over de gemeene gratie niet alleen geen gangbare leering heeft willen zijn, doch het ook nimmer heeft kunnen zijn, om de eenvoudige reden, dat het in zichzelf op meer dan één punt, onduidelijk, of tegenstrijdig was. M.a.w., hij zelf is feitelijk de eerste, om tegen bepaalde, in zijn boek aan het woord komende beschouwingen in feite ook weer op te komen. Hetgeen intusschen niet verhindert, dat epigonen tot gangbare „leering“ maken, wat de meester zelf nimmer aldus heeft aangedien.

Toch slagen ze daarin slechts ten deele: werkelijke bestudeering toch van Kuyper's werk herstelt straks, zoo niet bij henzelf, dan toch bij anderen het evenwicht. Elementen, die de één in zijn recapitulerende reproducties van Kuyper's gedachten verwaarloosde, worden straks door den ander toch weer opgemerkt, en in rekening gebracht. Soms, 't is waar, in nieuwe neiging tot „eenzijdigheid“. Maar vaak ook ter correctie van bestaande.

Trouwens, ook al was van wat we hierboven opmerkten, geen woord waar, ook dan nog blijft in ons zoeken van een antwoord op de gestelde vraag nuchterheid vereischt. In stee van dadelijk als gangbare leering te helpen aandienen wat met zooveel woorden ergens in Kuyper's „Gemeene Gratie“ of in andere van zijn werken staat te lezen, zal zij leeren schiften tusschen meening en grondgedachte, tusschen bij het volk doorwerkende leuze of idee, en voor schrijvers eigen rekening genomen werkelijke „leering“.

De vraag: wat is nu inzake de gemeene gratie een „gangbare leering“? wordt niet alleen thans door ons, maar is ook reeds vroeger door anderen gesteld, zelfs scherp bezien, in debatten, die na de synode van 1936, maar dan toch in direct verband met haar besluiten in brochure of anderszins gevoerd zijn.

Eén in dezen uiterst gewichtig punt is de vraag: of bij Kuyper, en vooral ook straks bij zijn vele leerlingen, gesproken kan worden van een „terrein van gemeene gratie“, en daarnaast een „terrein van bijzondere genade“, kortweg genoemd: twee (of: althans deze twee) terreinen.

Er zal wel niemand zijn, die loochent, dat jaren lang, ook onder de eenvoudige volge-